

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 28.

Milliárdos költségvetés.

Harmadikban terjesztett elő pénzügyminiszterünk milliárdot jóval meghaladó költségvetést. Daczára a folyó évben megszavazott fizetésemelésnek, daczára a civillista emelésének és a 140 milliónyi katonai tehernek ezuttal is felesleggel végződik a költségvetés, amely felesleg azonban felényi sincs, mint az idei költségvetésbe, és 200,000 koronát sem éri el.

Ezzel szemben azonban szomorúan konstatáljuk, hogy jelentékenyen szaporodnak államadósságaink és jelentékenyen szaporodnak adóink, melyeket alig bír már el a nép.

A jubiláris exposé — a tizedik exposéja Lukács miniszternek főbb adatait alább közöljük. Itt csak azt emeljük ki, hogy minden tárczának jelentékenyen emelkedett a költségvetése, ezuttal még a kultusbudget is, — de alig valamit az igazságügyi és földművelési tárcza budgetje. Pedig agrár állam lennénk. Amivel emelkedett az is jórészt a takarmánydrácaságának tulajdonítható. Végül sajátos, hogy a hasznos beruházások összege 28 millióval kevesebb, mint az idei.

Lukács miniszter exposéja főbb vonásaiban a következő:

A) A rendes kiadások 1,067,865,273 koronával vannak előirányozva, vagyis az 1904. évre törvényhozásilag megállapított 1,025,637,324 koronával szemben 42,227,949 koronával emelkedést tüntetnek fel.

A rendes kiadások e többletéből kerek összegben 22,064,000 K esik az állami alkalmazottak az 1904. évi I. t.-cz. alapján megillető jutalékokra, az államasági alkalmazottakat átvárakozási idők leteltével megillető fokozatos előléptetés végrehajtására és a vármegyei alkalmazottak illetményeinek kiegészítésével felmerült szükségletre: 1,506,037 K-val emelkednek a közönségi rendes kiadások s kerek összegben 12,400,000 K t igényelnek azok a kiadások, melyek a korábbi években alkotott törvények végrehajtásával járnak, illetve melyek a jelenleg előkészítés alatt álló törvényjavaslatokban tervezett rendelkezéseknek az 1905. év folyamán leendő végrehajtásával fel fognak merülni. E törvények és törvényjavaslatok közül felemlítetik a magyar királyi államvasutak hálózatának kibővítéséről, vasuti és más beruházási, valamint a szükséges költségek engedélyezéséről szóló 1904. évi XIV. törvényzikk, a nem állami középiskolák segélyezésére vonatkozó 1883. évi XXX. a községi, valamint a hitfelekezetek által tartott elemi iskolákban működő tanítók és tanítónők fizetéséről szóló 1893. évi XXVI. és a telkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV. törvényzikk, továbbá a vármegyék pénztári és számviteli teendőinek ellátásáról szóló 1902. évi III. és a cs. és kir. közös hadsereg katonái nevelő és képző intézeteinél magyar honos ifjak részére létesített 250 állami alapítványi helyről szóló 1897. évi XXII. törvényzikket módosító 1904. évi XX. törvényzikk, végül a Magyarország és Horvát-Szlávon-Dalmátországek között megújítandó pénzügyi egyezményre vonatkozó a kiküldött országos bizottságok között már létrejött és becikkelyezésre váró megállapodások- és a népiskolai közoktatás reformjára vonatkozó törvényjavaslat.

A közgazdasági szempontból fontossággal bíró állami üzemek és intézetek kiadásai, eltekintve a fizetés rendezések által előidézett megterhelésektől, végeredményben 5,540,000

koronával emelkednek. A fémkohászat, pénzverés és fémbeváltás, valamint az állami vasgyárak kiadásai a jövedelmezőség kockázata nélkül némileg leszállítottak, a többi üzemeknél, mint a m. kir. államvasutaknál, a posta, távirada és távbeszélő és a magy. kir. postatakarék-pénztárnál, egyfelől a vonal hosszak növekedése, másfelől a mindinkább növekedő forgalom igényei, az állami lótenyészintézeteknél pedig a takarmányhiány által előidézett áremelkedések, a kiadásoknak az eddigieknél jóval magasabb összegekben való előirányzását vonták maguk után.

E kerekcszámban 41,640,000 korona többletet a rendes kiadások fent kitüntetett többletéből levonva, marad 1,588,000 korona új többletként s ha ehhez hozzászámítatik a 3,300,000 korona megtakarítás, mely az osztrák-magyar államvasutársaságtól felvett előlegnek az 1904. évi XXII. t.-cz. értelmében való visszafizetése és a kereskedelmi tárcza iparfejlesztési hitelénél az új beruházási törvény ide vonatkozó határozatainak végrehajtása következtében elérhető volt, mutatkozik kerek összegben 4-9 millió korona, mely a múlt évi állami költségvetésbe az év egy részére felvett illetményeknek az egész évi szükségletnek megfelelő kiegészítésére, továbbá egyes kormányzati ágakon belül a mutatkozó elodázhatatlan szükségletek kielégítésére, egyes köznevelődési intézetek szükségyszerű fejlesztésére, közgazdasági szempontból támogatásra szoruló czélok előmozdítására és végül az állami és az államvasut alkalmazottak körében az egyes fizetési osztályba sorozott állások száma között mutatkozó aránytalanságok némi enyhítésére s ily módon az előléptetési esélyek megjavítására fog felhasználatni.

A főbb eltérésekre szorítkozva a jelen előirányzatban:

44,130 koronával emelkednek az országgyűlés kiadásai a közönségek tárgyalására kiküldendő bizottságoknak Bécsben való ülésezése következtében.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az élősdí.

Irta: J. H. Rosny.

Amikor Carafe, ez a kis köpczös emberke, eltávozott a dohányzóból, Sigismond félre állott.

— Már az igaz, a világ tökéletlen volna élősdiek nélkül. De tagadhatatlan, hogy ha már valaki szüntelenül másokon élőködik, annak legyen legalább valamelyes érdeme is arra: akár a szelleme, az elegáncziája, a születése; — de valamire mégis csak kell hivatkozni, hogy ezzel a megtiszteltetéssel ennyire visszaéljen! . . . Hanem ez a tehetetlen pók, ez az ellenszenves Carafe, akinek sem a külső megjelenésében, sem a bensőjében egyetlen tiszteletreméltó vonás sincsen, — hogy ezt a parazitát miért kell minden vendégeskedésnél ott látnunk, azt valóban nem értem! . . .

A házigazda mosolyogva szól közbe:

— Bocsnát, uram, Carafe a legideálisabb vendég. Tiszta gyönyörűség őt asztalnál látni. Attól a pillanattól fogva, amikor megindul az étkek sorozata, minden egyéb megszűnt létezni az ő számára e földön. Az arca átszellemül, a párazatos peccsenye, az illatos mártások reflexe, melynek ihletében egész költemény fakad. Carate jelenléte elegendő arra, hogy hangulatra kelte az egész vendégsereget; nyomában étvágy,

gondatlanság támad. Egy tekintet a derék férfura s a példa magával ragad. Mondhatom, nélküle nem tekinteném teljesnek az asztalomat . . . Mennyivel kevésbé mulatságosak a többi vendégek! Minden arczon valami hideg idegenszerűség tükröződik. Az asszonyok szünetlen apró-cseprő gondoljai, toilette és szerelmi kalandok gondolatai meghamisítják a természetességüket. Férjeik arcán ott sötétlik a tőzsdei differenciák, meg a kártya-asztal emlékeinek az árnyéka. Sehol igazi gondatlanság, sehol őszinte jókedv és étvágy. . . Ah, Carafet nem kell féltetni semmitől. Ő az egyetlen, akit csakis az asztal vonz a házba . . .

— Ami engem illet, — szólalt meg most Jacques Antiques, — én határozottan becsülni tudok minden embert, aki az ügyessége révén szüntelenül mások jóvoltán gyarapszik. Valóságos misztikus vonalmat érzek az ilyen ember iránt. . . Mintegy nyolcz esztendeje lehet most annak, hogy atyám valami pompás vállalkozásba kezdett, melynek rengeteg sikere milliókat ígért. Atyám, akinek jóságos lelkét szinte hártatlan optimizmus uralta, vakon hitt a pompás eredményben és valósággal megittasodott a sikertől. Ragyogó pompával vétette körül a házát s az asztalunknál állandóan derült vendégsereg tanyázott. Fejedelmi bőkezűséggel szórta a kincseket, a melyeket a vállalat gyümölcsözőtt. Volt a vendégeink között egy öreg ur: magas, érdekes alak, komoly és méltóság-

teljes tökéletes képmása Voltairenek. Ez az öreg ur sohasem hiányzott az asztalunk mellől, noha semmiféle hasznát sem láttuk a társaságban. Nem mulattatott ő senkit, sőt alig mondott két szót az egész est folyamán. Egyetlen dolog látszott számára csak: menü, melynek izletes változatosságában összpontosult egész világa. Én igen fiatal voltam még akkor s gunyos gyönyörűséggel néztem a falánk öreget. Anyám tiltakozott, hogy szüntelenül a házunkban lássuk. Atyám mindegyre a védelmébe fogadta:

— Ugyan ne bántsátok. Ez az ember szükséges fölőleg az én fényűzésemben. Reklámdarab! . . .

Egy napon krízis állott be atyám vállalatában, — a minőre senki sem volt elkészülve.

Az amerikai tőzsde egy hulláma átcsapott az oceánon s megrendítette a mi házunk alapját. Egy ideig sikerült atyámnak a hézagot elpalástolnia.

A lavina rombolt alattunk. S egy napon beállott a katasztrófa. Harmincezer frankról volt mindössze szó. Néhány hét előtt atyám ilyen csekély összeg fölött csak mosolygott volna; de ebben a perczen 30 ezer frank nagyobb jelentőséggel bírt félmilliónál mert — hiányzott.

— El vagyunk veszve, — mondta atyám vége mindennek, ha harmincezer frankot nem

1.596,037 koronával emelkedik a magyar korona országainak a *közösügyi rendes* kiadásokhoz való hozzájárulása, az közösügyek tárgyalására kiküldött bizottságok szentesített határozatainak megfelelőleg.

A *nyugdíjak* szükséglete 631.013 koronával nagyobb, az állami alkalmazottaknak engedélyezendő pótlékokról szóló 1904. évi I. törvénycikk végrehajtása következtében, az igazgatás legtöbb ágazatában a múlt évek folyamán engedélyezett személyzet szaporításnak és az 1905. évben várható nyugdíjazások arányában.

Az államadósságok szükséglete az előző évvel szemben *6.937,525 koronával* emelkedik, mely többlet akként alakul, hogy míg a szükséglet a 4 százalékos magyar korona járadék kölcsönél 7.119,724 koronával és az aldunai Vaskapu szabályozási kölcsönél 17,900 koronával emelkedik, addig más adósság nemeknél 200,099 koronával apad.

1.825,951 kor.-val emelkedik *Horvát-Szlavonországok* beligazgatási szükségleteinek fedezésére felvett összeg, — tekintettel a két országgyűlés által kiküldött országos bizottságok által már elfogadott s az 1905. évre előreláthatólag törvényerőre emelendő új pénzügyi egyezmény határozataira.

29,457 kor.-val emelkednek az *Ó. cs.* és apostoli kir. *felsőszéki* körüli miniszterium kiadásai, mert az 1904. évi I. törvénycikk alapján járó pótlékok a rendes kiadások között előirányoztatnak és mert e miniszteriumban újból rendszeresítendő államtitkári állás illetményei is felvették.

A *belügyminiszterium* rendes kiadásai 6.334,600 kor.-val emelkednek, mely többlet a következő lényegesebb eltéréseknek a következménye.

A központi igazgatásnál mutatkozó 274,831 kor. többletből 159,434 kor. a most említett pótlékok szükségletére esik, az ezen fölül mutatkozó többlet pedig főleg az által idéztetik elő, hogy az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXIII. t.-cz. módosítására vonatkozó 1904. évi XXXVI. t.-cz. végrehajtása következtében *10 anyakönyvi felügyelő a központba berendeltetvén* illetményeik itt irányoztatnak elő s hogy az országos törvények és rendeletek tárának 62,740 kort kitévő személyi és dologi kiadásai, az általános közigazgatási kiadások címéről e cím keretében vitettek át.

82,819 kor.-val *apadnak az anyakönyvi* kiadások a fentebb idézett 1904. évi XXXVI. t.-cz. végrehajtása következtében.

441.221 koronával emelkednek az országos betegápolási-alap kiadásai a *gyermekvédelemre* vonatkozó törvények további végrehajtása és a legutóbb létesített három gyermekmenhely kiadásainak felvétele folytán.

A m. kir. *csendőrség* kiadásai 452.277 K-val emelkednek, amely emelkedést a csendőrségi létszámnak 30 örszel és 150 fővel való szaporítása, valamint a csendőrlégénység zsoldjának mérsékelt emelése és a járásörmesteri intézménynek további fejlesztése idézi elő.

Egészben véve 5,068,991 K-val emelkednek a *pénzügyminiszterium* rendes kiadásai.

A lényegtelenebb eltérésektől eltekintve a pénzügyigazgatóságoknál mutatkozó 1.465,315 K többlet — eltekintve az említett pótlékokra eső 937.000 K-tól — főleg az által idéztetik elő, hogy az *egyes fizetési osztályok között mutatkozó aránytalanságok némi megszüntetése* van tervbe véve és hogy az 1902. évi III. t.-cz. alapján a múlt évben rendszeresített 286 *járási számvevő* illetményei az egész évi szükségletre kiegészítettek s 133 új járási számvevői állás rendszeresítettik.

A kir. adóhivataloknál mutatkozó 846 412 K többlet az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó pótlékok előirányzásán kívül az által idéztetik elő, hogy *10 új adóhivatal felállítása*, továbbá az ehhez az ágazathoz tartozó tisztviselői állásoknak az egyes fizetési osztályokba való arányosabb beosztása van tervbe véve.

A pénzügyörtségénél mutatkozó többlet a pénzügyi légénységnek 45 fővel tervezett szaporításának következménye.

78.757 K-val emelkednek a selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola és a bányásziskolák szükségletei, mely többlet eltekintve az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó s 22.600 K-val előirányzott pótlékoktól, a *bányászati és erdészeti főiskola újjászervezése* s ezzel kapcsolatban a tanszemélyzet szaporításának s 10 új erdészeti ösztöndíj rendszeresítésének tolyománya.

Az *egyesadók és földtelehermentesítési pótlékok* címén a kiadások 421.365 K-val emelkednek, mert az 1905. év folyamán a házadó és a III. osztályú kereseti adó három év tartamára fog kivettetni, minek következtében az eljárás költségei tetemesen emelkednek s mert az előző években hátralékban maradt adótarozások rendezése nagyobb költséggel fog járn.

30.280 K-val *apadnak az állami vasgyárak* rendes kiadásai.

A *kereskedelmi* tárca rendes kiadásai 6.980,641 K-val emelkednek.

Az ipari és kereskedelmi szakoktatás címénél az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó pótlékokon fölül előálló 31,561 K több szükséglet az által keletkezik, hogy az *ipari szakoktatásnak* inkább gyakorlati irányban tervezett fejlesztése folytán a műhelyi költségek szaporodnak.

Az ipari felügyelet és kazánvizsgálat címének kiadásai az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó pótlékokon fölül 25-150 koronával emelkednek, mert a *kerületi iparfelügyelet belterjesztés gyakorlása* céljából az ipartelügyelők létszámának szaporítása nem mellőzhető.

A *posta, távirat és távbeszélő* címénél az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó pótlékok fedezésére szükséges összegen felül jelentkező 1.905,810 K többletet a mindinkább *emelkedő forgalom* lebonyolításával felmerülő elodázhatatlan szükségletek kielégítésére lesz fordítandó.

A hajózásnál a többszükséglet 21,800 K-t tesz, mely az által keletkezik, hogy a különféle *hajózási szükségletekre*, a *tengeri halászat támogatására*, nemkülönben a kikötői vízvezeték fentartására az eddignél nagyobb összeget kell előirányozni.

A *magyar királyi államvasutaknál* a többlet 3.816,850 korona. Ebből az *államvasuti alkalmazottak illetményeinek szabályozása*, továbbá a nyugdíjintézet-, betegsegélyező- és nyugbérpénztárhoz való hozzájárulás emelkedése s végül a személyzetnek nyújtandó pihenési idő fokozatos szabályozása 1.925,780 K költséget igényelnek; az 1905. évre kilátásba vett vonalszaporulat 69,000 K költséget okoz, a többletnek még fenmaradó részét a forgalom emelkedésével kapcsolatban felmerülő nagyobb üzleti költségek okozzák.

Összesen 2 140,089 K-val emelkednek a *földművelésügyi* miniszterium rendes kiadásai.

Ebből a többletből a lényegtelenebb változásoktól eltekintve:

A *Lótenyészintézetek* címénél jelentkező 587,270 kor. többlet főleg a *takarmány és termény árak nagymértvű emelkedésében* leli magyarázatát.

A *hegyvidéki és székelyföldi nép felségelyezése* címénél a 22,176 kor. emelkedést a tordai állami birtokkal kapcsolatban, illetőleg annak valamint a szomszédos állami szőlőtelep és kertmunkás iskola telepeinek igénybe vételével gyakorlati alapon szervezendő munkásképzés költségei okozzák, melyekről azért történt

szerezhetek. Néhány nap mulva koldusok leszünk.

Hajnaltól napestig hajszoletta a pénzt; . . . és üres kézzel jött vissza este.

— El vagyunk veszve!

Vége mindennek!

Micsoda éjszakát töltöttünk! Az egész házban senki sem volt képes bezárni a szemeit. Még most is hallom, amint akkor, az éjszaka csöndjében, atyám idegesen mérte lépteivel a szobáját, ahová zárkózott. Azok a kongó léptek még most is visszahangzanak az emlékeimben . . .

Odakinn már szürkült a hajnal, mikor a kimerültség végre ágyba döntötte.

A levélhordó csengetése riasztott fel bennünket.

Valami ajánlott levél, — jelentette az inas. — Az urnak személyesen kell átvennie.

Oly élen emlékszem a jelenetre, mintha tegnap történt volna . . . A levélhordót bebozsátották. Három darab pecsételt borítékot nyújtott át.

Alig pillantott atyám a három levélre, arcát halotti sápadtság borította el.

Mind a három borítékban tíz darab ezer frankos bankjegy volt . . .

A postaszolgálos mosolyogva távozott el s mi néma bámulattal meredtünk utána, mintha az ég küldötte tett volna látogatást a házunkban . . .

— Oh, Istenem! . . . Istenem! Atyám

igazgatóságában szinte képtelen volt a három borítékot feltörni, úgy, hogy anyámnak kellett segíteni.

Mind a három borítékban egyazon kézzel írott egyenlő levélke volt:

«Egy jó barátja küldi önnek e kölcsönt, aki egy év mulva eljön majd érte, hogy visszakérje.»

Az írás teljesen ismeretlen volt, semmiféle név nem állott alatta. Atyám hiába forgatta jobbra-balra, semmi nyom.

— Tehát mégis vannak önzetlen, jószívű emberek a földön! — kiáltott föl aztán, és örömteli könyekkel ölelt bennünket a karjaiba.

*

A harmincezer frank megmentette a vállalatot, amely hamarosan föllendült ismét. A krízisből, mint fénymadár a hamvaiból, megijodva, megizmosodva támadt föl a pompás vállalat s most már nem rendült meg többé sohasem.

Boldogok voltunk s a boldogság önzésében már-már régen megfeledkeztünk csudálatos jötevről, amikor egy este előlépett az inkognitójából.

Nagy társaság volt nálunk: talán ötvennél több vendég. A régi és újabb barátok serege, köztük természetesen az a Voltaire-arcú falánk öreg ur, akit a jólétünk ismét visszahozott az asztalunk mellé.

Az ebéd éppen véget ért s az urak szi-

varra gyujtottak. Ekkor Guérrolt, a falánk öreg ur, nagy udvariasan atyámhoz fordult.

— Szabad kérnem . . . Egy diszkrét kéresem volna . . . Bocsásson meg . . .

— Tessék, parancsoljon velem! — mondta atyám s félrevonult vele egy külön fülkébe. — Nos? Mit kíván . . .

Az öreg ur nagy zavarba jött és hebegve suttogta:

— Egy kis . . . üzleti differenciát szeretnék önnel elsimitani . . . Tetszik emlékezni . . . Éppen ma egy éve . . .

— Egy éve? Minek?

— Ön három levelet kapott . . . és én . . . önnek . . . ma szeretném visszakapni . . .

Atyám döbbenetszerű meglepetéssel, szótlanul nézett a falánk öregre, akit valamennyien oly igen jelentéktelen fölöslegnek tartottunk a házunkban. Tehát ő volt! Ó! . . . Az örömköltés, melylyel atyám most hirtelen megölelte a jötevőjét, valamennyi vendég hozzájuk sietett.

— Ime, uraim? — kiáltott atyám. — ez az én kedves jó barátom, a föld legnemesebb szívé embere!

És elmondta a három levél történetét ezt, a mesébe illő romantikus történetet, melyhez hasonlót talán sohasem teremtett az élet.

. . . Nos uraim — ez az oka annak, hogy mindenkor bizonyos misztikus tisztelettel nézem a társaságok parazitáit, akiket önök anyyira gyűlölnék.

az állami költségvetésben gondoskodás, hogy a székelyföldi kisgazdák fiait a rendszeresebb gazdálkodásra ily módon legyenek szoktathatók.

A vallás és közoktatásügyi tárca rendes kiadásai 6.796,078 kor.-val emelkednek, mely többlet a lényegtelenebb eltérésektől eltekintve következőleg oszlik meg:

A középiskolák összesen 974,237 kor. többletet igényelnek. Ez összegből az 1904. évi I. t.-cikk alapján járó pótlékokra esik 529,902 kor., ezenfelül 1904. évi szeptember hó 1-től rendszeresített állások illetményeinek az egész évi szükségletnek megfelelő kiegészítésére 64,793 kor., az 1905-6. tanévtől kezdve a fejlődésben levő tanintézetek tanerői törvényesített létszámának kiegészítése véget rendszeresítendő új állások, $\frac{1}{3}$ -a fejében pedig 35,317 kor. szükségeltetik.

A felekezeti középiskolák segélyeinek szerződészerű fokozatos emelésére 98,000 kor. többlet kell, míg a felekezeti, törvényhatósági és községi iskolai tanerők fizetésének tervbe vett rendezésére 210,000 kor. vétetett fel.

A népnevelési intézetek szükséglete összesen 4.287,250 kor.-val emelkedik. Ebből az összegből az 1904. évi I. t.-cikk alapján járó pótlékokra 1,569,482 kor. esik, míg a fennmaradó 2.717,768 kor. főleg a következő szükségletek között oszlik meg. Az 1904. évi szeptember hó 1-én felállított új állami elemi iskolák költségeinek az egész évi szükségletre való kiegészítése igényel 200,000 koronát, a már fennálló állami iskolatanerőinek a törvényszabta létszámra való kiegészítése — 276,800 koronát a községi és felekezeti elemi iskolai tanítók fizetés kiegészítésére és korpótlékaira az 1893. évi XXVI. t. cikk alapján szükséges továbbá 160,000 kor.; míg a tervezett népoktatási reformmal kapcsolatban nyújtandó fizetékieskiegészítésekre 1,500,000 kor. vétetett fel.

A felső nép- és polgári iskoláknál az 1904. évi szeptember hó 1-étől rendszeresített új állások illetményeinek az egész évi szükségletnek megfelelő kiegészítésére 46,293 K; 1905/6. tanévtől kezdve szükséges új állások illetményeinek egyharmadára 44,586 K; s végül a községi és felekezeti felső nép- és polgári iskolai tanerők fizetésének tervbe vett rendezésére 50,000 korona irányoztatott elő.

A népnevelési intézetek közös szükséglete a tényleges számadási eredmények alapján 100,000 K-át igényel, míg a kisdudóvintézeteknek az 1891. évi XV. t.-cz. értelmében leendő fokozatos fölállítására 63,000 K többlet irányoztatott elő.

A népoktatási intézeteknél ezek után még fennmaradó 278,089 K többletet a polgári és elemi tanító- és tanítónőképzők, valamint a kisdudóvintézetek fejlődésére szükségletei indokolják.

A szakiskolák kiadásai összesen 148,160 kor.-val emelkednek, mely többletből 63,127 kor. az 1904. évi I. t.-cikk alapján járó pótlékokra, 65,033 kor. az iparostanulók iskolái, a felső kereskedelmi iskolák szükségleteire, valamint a kereskedelmi iskolák segélyezésére s végül 20,000 kor. a községi, társulati és magán felső kereskedelmi iskolák tanerőinek tervbe vett fizetés rendezésének költségeire esik.

A különböző művészeti intézmények 104,006 kor. többletéből az 1904. évi I. t.-cikk alapján adandó pótlékokra szükséges 35,048 kor., az ezenfelül maradó 68,958 kor.-ból 20,000 kor. a nemzetközi kiállításokon magyar osztályok szervezésére, 12,600 kor. az országos zenekadémián három tanári állás rendszeresítésére, 21,000 K az új palotájába költöző színművészeti akadémia nagyobb szükségleteinek kielégítésére szolgál, a maradó rész pedig a többi művészeti intézetek között oszlik meg.

A múzeumok és műemlékek többlete 91,127 K, melyből az 1904. évi I. t.-cikk alapján járó pótlékokra 41,113 K esik, míg a fennmaradó 50,014 K főleg a vidéki múzeumok és könyvtárak segélyezésére és a magyar nemzeti múzeum gyarapítására szolgáló javadalom mérsékelt emelésére irányoztatott elő.

Az egyházak segélyezésére előirányozott 600,000 K többletből 150,000 K az egyes hit-

felekezetek egyházi segélyének fölemelésére fog fordítottatni, míg 450,000 K-át a lelkesi jövedelmek kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV. t.-cikk további végrehajtása igényel.

Az igazságügyminiszterium rendes kiadásai végeredményben 3,954,408 K-val emelkednek.

Az 1904. évi I. t.-cz. alapján járó pótlékoknak a tárca rendes kiadásai közé való felvétele összesen 4,181,102 korona többletet idéz elő.

Lényegesebb költségemelések e tárca keretében nem fordulnak elő.

A honvédelmi miniszterium rendes kiadásai 756,057 K-val emelkednek.

Ebből esik

464,624 K többlet mutatkozik a csapatok rendes kiadásainál, mely többletből 20,000 K esik a honvéd orvosi tisztikar már említett szaporítására; 80,000 K a honvéd központi tisztifolyam rendszeresítésére és 122,000 K a gyalogezredeknek kerületenkint való előzetes összpontosítására, míg az ezek után fennmaradó többlet, valamint az egyéb tételeknél elért megtakarítások a legénységi közétkezés, a kenyér, lótap és tűzifa árának emelkedése által előidézett szükség fedezésére fordítottatik.

Végül 156,640 K többletet igényel a közös katonai intézetekben létesített alapítványi helyek szükséglete, főleg, mert az 1904. évi XX. t.-cz. fokozatos végrehajtása 1905. évben a kiadásoknak 150,400 K-val való emelését vonja maga után.

A rendkívüli kiadások (átmeneti kiadások és beruházások) összesen 170,016,165 koronával, vagyis az 1904. évre törvényhozásilag engedélyezett 165,517,691 koronával szemben 4,498,474 korona nagyobb összeggel vannak előirányozva és pedig oly módon, hogy átmeneti kiadásoknál 32,907,852 K többlet, a beruházásoknál pedig 28,409,378 K keveslet mutatkozik.

Az átmeneti kiadások e lényeges emeléseinek okaira nézve megjegyeztetik, hogy azt kizárólag azoknak az összegeknek felvétele idézte elő, mely összegek a közönségek tárgyalására kiküldött bizottságok, 1904. évi június hó 10-én szentesített III. és IV. számú határozataiból kifolyólag magyar korona országait terhelik s a költségvetésbe felvették.

A jelen költségvetés rendkívüli kiadásainak csoportjában a következő jelentékenyebb változások mutatkoznak.

A közönségi rendkívüli kiadások végeredményben 46,725,868 K-val emelkednek, főleg azért, mert mint már fentebb felemlített, a közönségek tárgyalására kiküldött bizottságok az 1904. évi június hó 10-én szentesített III. és IV. számú határozataikkal a közös hadsereg és haditengerészet 1905. évi rendkívüli szükségleteire megszavazott 140,676,000 K-ból a magyar korona országaira eső 48,392,544 K fedezéséről ebben az alosztályban történt gondoskodás.

A közönségek tárgyalására kiküldött kiküldött bizottságok az 1904. évi június hó 10-én szentesített III. és IV. számú határozataikkal a hadsereg és haditengerészet rendkívüli szükségletére összesen 140,676,000 K-ot szavaztak meg, mely rendkívüli szükségletek az osztrák kormányval e tekintetben létrejött megállapodások értelmében hitel művelet útján lesznek fedezendők.

A miniszterelnökség átmeneti kiadásai 258,000 koronával csökkennek, mert gróf Andrássy Gyula emléksobrára és a milleniumi műemlékre ugyan 73,000 illetve 191,000 koronával kevesebb irányoztatott elő, de a fiúmei kormányzó palota berendezésének kiegészítésére 6,000 korona vétetett fel a miniszterelnökségnél a beruházások között új tételként 50,000 korona a fiúmei kormányosság részére beszerzendő yacht vételárának I-ső részletének fedezésére irányoztatott elő.

A belügyminiszterium beruházásai a Verstorony határállomáson építendő erődített csendőrlaktanya és a VII. ker. csendőrpáncsnokság elhelyezésére Brassón létesítendő csendőrlaktanya és törzspület költségeinek előirányozása folytán 375,000 koronával emelkednek.

A kereskedelemügyi miniszterium rend-

kivüli kiadásai egészben véve 2.008,947 koronával növekednek, mely összegből a zentai állandó Tiszahíd építéséhez Zenta városának biztosított segély első részletének felvétele folytán 50,000 koronával emelkedik, az Ipari és kereskedelmi czélok-nál 50,000 korona többletet idéz elő, a milánói kiállításra leendő részvétellel felmerülő kiadások első részletének előirányozása.

A földművelésügyi tárca átmeneti kiadásai egészben 365,211 K-val, míg a beruházások 739,963 K-val apadnak.

Az átmeneti kiadásoknál mutatkozó csökkenés oka részben az, hogy a «Szőlészet és Borászat» címénél a szőlőoltványok készítésére és a felsőbb szőlő- és borgazdasági tanfolyam új helyiségeinek berendezésére összesen 285,916 K-val kevesebb irányoztatott elő, azért, mert az elsőrendű hegyvidék szőlői nagy részben már rekonstruáltatván, nincs többé szükség amerikai fajtájú szőlővesszőknek oly nagy mennyiségben való termelésére, mint eddig volt, s mert a borgazdasági tanfolyamnál a berendezési munkálatok befejeztettek.

A vallás és közoktatásügyi tárca átmeneti kiadásainak többlete 260,200 K. Ezen többlet főleg a következő czélokra szükséges:

A vidéki múzeumok építése segélyeire 21,000 K; Vajdahorvát várának helyreállítására 70,000 K; és végül a Kolozsvári Szt.-Ferenczrendi zárdaépületének helyreállítására 10,000 K.

Az igazságügyminiszterium átmeneti kiadásai 39,200 Koronával emelkednek az 1905. évben Budapesten tartandó nemzetközi büntetőügyi kongresszus költségeinek előirányozása folytán. Végül felemlítettük, hogy az 1897. évi XXX. t. cz. alapján a m. kir. államvasutaknál létesítendő beruházások czéljaira eddig felvett hitel a jelen költségvetésből kihagyatott.

Áttérve a bevételekre a rendes bevételek 1.101,557,267 koronával, vagyis az 1904. évre törvényhozásilag megállapított 1,081,376,795 koronával szemközt 20,180,472 koronával magasabb összegben irányoztatott elő. Lényegesebb eltérések a következő fejezeteknél mutatkoznak, és pedig:

4,618,000 koronával magasabban irányoztatott elő az egyenes adók és földterhermentesítési pótlékok bevételei.

A kereskedelemügyi tárca rendes bevételei összesen 8,708,528 korona emelkedést tüntetnek fel, mely többlet a kisebb eltérésektől eltekintve, a mindinkább növekedő forgalom figyelembe vételével volt előirányozható és melyből a posta, távirtda és távbeszélőre 2,475,000 K, a m. kir. postakarékpénztárra 524,000 K, és a m. kir. államvasutakra 5, 580,000 K. esik.

A földművelésügyi miniszteriumnál az 1904. évi előirányzattal szemben mutatkozó visszamaradás pedig annak tulajdonítandó, hogy az amerikai vessző termelő telepek üzemének korlátozása folytán a bevételek előreláthatólag 120,000 K-val csökkeni fognak s hogy az állami jószág és telepítési szolgálatnál figyelemmal arra, hogy birtokpolitikai szempontból a birtok eladások jövőben mellőzteni fognak, az e czímen eddig előirányzott bevétel 655,000 koronával alacsonyabban vétetett fel.

Összevonva a fentebb ismertetett költségvetés eltéréseinek eredményét, a költségvetés mérlege következőleg alakul: 1. 067,865,273 K rendes kiadással szemben 1. 101,557,267 K rendes bevétel áll, vagyis a rendes kezelésnél 33,091,094 K fölőslég mutatkozik.

Ellenben a rendkívüli kezelésnél 170,016,165 K. átmeneti és beruházási kiadással 136,522,582 korona rendkívüli bevétel áll szemben, vagyis 33,493,583 K hiány mutatkozik.

Együtt véve a rendes és rendkívüli kezelést: 1,237,881,438 K kiadással 1,238,079,849 K bevétel áll szemközt, vagyis végeredményben 198,311 K felesleg mutatkozik.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 28.

Elnök: Perczel Dezső.

Tisza István gróf miniszterelnök betérjeszti a kormány 1903. évi működése és az ország közállapotairól szóló jelentést és az 1903. évi zárszámadásokat. Kinyomatnak, szétosztatnak.

Lukács László pénzügyminiszter azon kezdi beszédét, hogy még sohasem volt oly nagy óvatosságra és mértékletre szüksége a kormánynak a költségvetés összeállításakor, mint az idén. Az állami kiadások rohamos növekedése arra kényszerítette a kormányt, hogy a legnagyobb rigorozitással szerkessze meg a költségvetést. Már tavaly kijelentette, hogy a megkezdett arányban növekednek a kiadások, akkor az eddigi bevételekből nem tudjuk fedezni őket. A kormánynak szigorú revízió alá kellett venni minden kiadási tételt. Az 1905-iki költségvetés így készült el s ennek köszönhető, hogy az előirányzatban megmarad az egyensúly 1905-re is. Hogy az állami kiadások mégis emelkedtek a költségvetésben, ennek az a magyarázata, hogy törvényhozási intézkedések tették elkerülhetetlenné a rendes kiadások emelkedését.

Mielőtt az 1905-iki költségvetésről szólna, az 1903. évi zárszámadást ismerteti. A bevételi többlet az előirányzat szerint 23 millió korona lett volna, a zárszámadási eredményben pedig hatvanegy millióval több volt a kiadás mint az előirányzott bevétel. A valóságos hiány 43 millió korona volt, de ebből 22 millió korona nem aggodalmas természetű hiány, a törvényen kívüli állapot rovására csak az adóbevételnél mutatkozó 22 millió koronát, mint hiányt írhatjuk. Nagy mértékben növekedett ugyanazon idő alatt a szeszadó bevétel. (Derűtség). A végleges pénzügyi eredmény szerint az 1903. év nem tartozik még sem a nagyon rossz esztendőkhöz, mert a bevételek egyes ágai is nagy mennyiségben növekedtek, pl. a fogyasztási adó jövedelem 23 millió koronával növekedett.

Az 1905. évi állami költségvetésről szólva az állami kiadások 23 millió koronányi emelkedését tartja a legfeltűnőbb jelenségnek. A kormány igyekezett takarékoskodni, az egyre növekedő adminisztrációval szemben. Tételről-tételre felsorolja, hogy mi eltérés van az 1904. évi költségvetés és az 1905. évi előirányzat között.

A súlyos politikai és gazdasági viszonyok között nem lehetett jobban megvédelmezni az adózó polgárok érdekeit, mint ahogyan ez az 1905. évi adóirányzatban történik. A mult pénztári részletekhez még nem nyult a kormány. Egész gazdasági érdeink annyira egyoldalú és eshetőségeknek annyira ki van téve, hogy az igénybe vett tartalékokat újból ki kell egészítenünk. Csak ha ez megtörténik, akkor láthatunk hozzá az újabb állam problémák megoldásához. Mivel meg van róla győződve, hogy az előirányzat szigorúan reális és így joggal ajánlja elfogadásra az 1905. évi költségvetést. (Éljenzés jobbról.)

Felkiáltások balról: Hát az adóreformmal mi lesz? (Zaj jobbról.)

Hieronymy Károly kereskedelmi miniszter bemutatja az országos statisztikai hivatal 1905. évi munkatervét.

A Ház ezután harmadik olvasásban is elfogadta az olasz kereskedelmi egyezmény beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot.

Öt perc szünet.

Szünet után folytatták a Rábaszabályozásról szóló javaslat tárgyalását.

Szabó István szemben azokkal az állításokkal, amit egyes lapokban olvasott, hogy a kormány milliókat költött a Rábaszabályozásra, biztos adatok alapján állítja, hogy ez egy millió 300,000 koronára olvad le. A javaslatot elfogadja, de a miniszter figyelmébe ajánlja a Kis-Duna molnárait, akiket a gátak kivételése által megfosztott az őrési lehetőségtől, ezeket

kártérítéssel kell ellátni. A belvizek erre a vidékre vonnak legtöbb károkat, erre is felhívja a miniszter figyelmét.

Gróf Batthyány Tivadar szölt ezután. Ülés vége 2 órakor.

A keletázsiai háború.

Az orosz hajóhad indulása.

London, okt. 28. Vigói Lloyd hír szerint az orosz hajóhad valószínűleg holnap indul utnak.

Spanyol felhatalmazás.

Madrid, okt. 28. Az orosz nagykövet tárgyalta a külügyminiszterrel. A spanyol kormány felhatalmazta az orosz hajókat a szükséges javításoknak Vigóban való elvégzésére, hogy azután haladéktalanul távozhassanak.

Várják a pánczélosokat?

Vigó, okt. 28. Az ideérkezett gőzösök legénységének állítása szerint ezek három orosz hajót láttak hat mértföldnyire a Cies-szigetektől menet közben. Reggel 3 órakor Finiszterrefok magasságában hat torpedónaszáddal találkoztak. Azt hiszik, hogy ezek azok a hajók, amelyek a most horgonyzó pánczélosokat várják.

Titkos rendelet.

Budapest, október 28. (Saj. tud. táv.) Az angol lapok írják, hogy a hulli katasztrófának egy titkos rendelet volt a tulajdonképpen okozója. Rosdefsztvenszki tábornok ugyanis Pétervárról felsőbb rendeletet kapott, hogy minden gyanus hajóra lőjön rá.

A hangulat Londonban.

Budapest, okt. 28. (Saját tud. táv.) Amióta Rosdesztvenszki tábornok nyilatkozata tudomására jutott a népek azóta csendesebbek a hangulatok. A lapok sem követelik a fegyveres elégtételt. Sőt a *Times* azt írja, hogy nem szabad az angoloknak föltartóztatni a balti flottát.

Az angol miniszter tanács.

Budapest, okt. 28. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy ma délben 2 órakor az angol miniszterek tanácskozására gyűltek össze. A minisztertanács elhatározta, hogy a hulli katasztrófa megvizsgálására egy vegyes bizottságot fog kiküldeni, melynek tagjai közé hollandiaikat is választanak. Mig a vegyes bizottság jelentése le nem érkezik az angol kormányhoz, addig az orosz hajónak nem szabad elhagyni Vigót. A mig a minisztertanács tartott, addig az utcákon oly nagy tömeg verődött össze, minőt a Dél-Afrikai háború kitörése óta nem látott London.

A kézrekerült rablógyilkosok.

A keddi rémes rablógyilkosság tettesei a rendőrség börtönében vannak szigorú őrizet alatt elhelyezve. Mind a négyet állandóan megvasalva tartják s a körözs-utcai kis parkban állandóan őrszem van kirendelve, nehogy valaki beszélhessen a gyilkosokkal. Tegnap még egy ötödik cigányt is letartóztattak, az egyik tettes: Lakatos Máté unokatestvére Lakatos János, akinél a gyilkosság után a várad-velencei cigánytelepen aludt az egyik gyilkos s akinél tegnap megtalálták a szerencsétlen áldozat sapkáját és csizmáját. Tegnap a rendőrség a cigány putrik mellett az árokban elásva

megtalálta a rengeteg rablott portékát. A gyilkosok különben beismerik a rablást, csak azt nem akarja egyik sem magára vállalni, hogy az ember nyakát elvágta. A gyilkosságot mind-egyik a másikra fogja. A vallatást erélyesen folytatja Papolczy Ferencz tb. főkapitány. Kiderült a vizsgálat során az is, hogy csakhamar akadt a csillagvárosi Bánya-soron olyan kereskedő, aki orgazda volt, s potom áron vette meg a cigányoktól a rablott árukat. Az ilyen kapzsi emberek nehezítik meg aztán a büntények felderítését. A rendőri sajtóiroda a rémes gyilkosságról és tettesekről a következő jelentést adta ki:

Csütörtökön este a Gyapju felől érkező vonaton behozták a nagyvárad rendőrségre a rablógyilkosságnak három tettesét is, névszerint Rostás János 45 éves, Rézműves Sándor 32 éves és Rézműves Imre 22 éves gyapju cigányokat. Ezek konok tagadása ellenébe Lakatos Máté már töredelmes beismerő vallomást tett, csupán a gyilkolás tényében való részvételét tagadja, s minthogy eddigi vallomásai a nyomozat során igazaknak bizonyultak, sőt tegnap Lakatos Máté reggel el is vezette a rendőrség embereit Velenczére, hol a rabolt és elásott tárgyakat, amelyek az osztózásnál neki jutottak, valamint az áldozat csizmáját is megtalálták, — körülbelül tisztán áll már a rendőrség előtt a bestiális gyilkosság egész lefolyása. A már eléggé ismert részletekhez csupán annyit említünk, hogy a négy haramia a gyilkosság délelőttjén Stenberg, csillagvárosi szatócs üzlete előtt pálinkázgatva beszélte meg az este teendőket és hogy a gyilkosság és rablás elkövetése után a Velencei műtrágyagyárhoz vitték zsákmányukat s itt elosztottak rajta. Lakatos Máté a velencei cigánytelepen lakó rokonánál aludt, reggel pedig osztalékát (8 rőf gyolcsot, 10 kendőt, 2 hordó ruszlit és 2 nagy darab kő-sót) eladta egy csillagvárosi szatócsnak 3 koronáért és egy üveg pálinkáért. Itt jártak már reggel czinkostársai is. Lakatos azután egyenesen hazament Szent-Elekre, a hol megérkezése után azonnal elfogták. A többi három cigány pedig Gyapjura vitte zsákmányát. Nemcsak az összes elrabolt holmi került már meg, hanem az említett csillagvárosi szatócsnál tegnap a házkutatás során ágybarejtett gyolcsot és kendőt is talált a rendőrség. A nyomozat befejezéséhez közeledik s a rablógyilkosokat ma, szombaton valószínűleg átadják a vizsgálóbíróknak.

UJDONSÁGOK.

* **Fraknoi püspök a Délvidéken.** A muzeumok és könyvtárak országos szövetsége ma, október 29-én és 30-án tartja meg közgyűlését dr Wlassics Gyula elnökle alatt. Temesvárott és Verseczen. A közgyűlésre a muzeumok és könyvtárak országos felügyelője, Fraknoi Vilmos püspök Szent-Jobbról Temesvárra utazott. A közgyűlés szombaton kezdődik s Wlassics Gyula elnök mond megnyitó beszédet, Telbisz Károly polgármester a város nevében üdvözlöli a vendégeket, azután bemutatják a muzeumok és könyvtárak országos tanácsának évi jelentését és zárszámadását, kiküldik a számvizsgáló-bizottságot és egy megüresedett helyre új tagot választanak. A közgyűlést vasárnap délelőtt folytatják Verseczen, a városháza dísztermében.

* **Királyi elismerés.** Ő felsége elrendelte, hogy janmiki Fony László debreczeni 2. honvéddhuszárezredbeli I. osztályú századosnak, az ezred Nagyváradon állomásozó osztálya parancsnokának különösen buzgó és sikeres csapatszolgálati elismeréséül a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.

* **Ujabb felebbezés a főmérnök pótléka ellen.** Tegnap egy újabb felebbezés érkezett be Nagyváradi város azon határozata ellen, amelyben a főmérnök részére az 1905. évtől évi 2000 korona működési pótlékot szavazott meg. Zana Ágoston adta be a felebbezést, amelyben a városi polgárság szegénységére való tekintetből kéri a közgyűlési határozat feloldását a belügyminisztertől. A felebbezés a Zana Ágoston szokásos modorában van megírva.

* **Joggyakornokból ügyvéd.** A nagyváradi törvényeszkék ismét szegényebb lett egy tehetséges, képzett, fiatal erővel: dr. Fuzmann Lajos joggyakornok leköszönt az állásáról s element Nyiregyházára — ügyvédnek. Okosan tette, mondja rá mindenki. Fuzmann ügyvédi diplomával két évig volt joggyakornok s mindig idegen embert tettek elébe aljegyzőnek. Ha a nagyváradi tábla területén ilyen az előmenetel, akkor itt igazán nem érdemes bírói pályára menni. A ki pedig rajta van s teheti, az követi Fuzmann példáját. — Ezzel egyidejűleg megemlítjük, hogy Fehér Ödön joggyakornokot aljegyzőnek nevezték ki.

* **Sártenger mindenütt.** A pár napi esőzés ázsiai állapotokat teremtett Nagyváradon. Az igen kevés aszfalt járdát kivéve, mindenütt bokáig érő sárban és latyakban uszunk. A Főutca állapotáról nem szólunk, mert olyan nagyszabású munkálatoknál, mint a csatornázás, mindenütt így van. Azonban a többi utcákon különösen a drága de rossz homok járdák valóságos pocsolyák. Ezeket ilyenkor kellene homokolni, nem pedig száraz nyári, vagy téli fagyos időben.

* **Kitüntetett tanítók.** A muzeumok és könyvtárak országos bizottságának elnöke a nagyváradi népkönyvtárak kezelőit: Bodnár János (ujvárosi népkönyvtár) és Mártonffy Zoltán (váraljai népkönyvtár) tanítókat, a népkönyvtárak kezelése és fejlesztése terén szerzett érdemeiknek elismerésül, 100—100 korona jutalomban részesítette.

* **A közuti alap költségvetése.** Az 1890 évi I. t. cz. 22 §-ának rendelkezéséhez képest ezennel közhírré teszem, hogy a törvényhatósági közutak építése, kezelése és fentartására vonatkozó 1905- és 1906 évi költség előirányzat a közigazgatási bizottságnak az utadó százalék és minimumok iránti külön részletes nyilatkozatával együtt a városi kiadó hivatalban 1904 évi október hó 28- napjától november hó 11- napjáig bezárólag terjedő 15 napi közszemlére kitétetik. A fentebb említett költségelőirányzat, valamint a közigazgatási bizottság részletes nyilatkozata közszemlére történt kitétel alatt d. e. 9-12-ig és d. u. 3 óráig megtekinthető. Egyesek az előirányzat ellen felszólalásukat írásban a kitételi idő tartamának lejártá napjáig a polgármesterhez benyújthatják. Nagyváradi 1904 évi október hó 26-án Rimler Károly polgármester.

* **Kérelem.** Van szerencsém mindazon urakat felkérni, kiknek Nagyváradi multja és jelenje című munkámat szíves betekintés s esetleges megtartás végett még ez évi június hónapban megküldöttem s azt mindeddig vissza nem juttatták, a könyv beszerzési árát nekem lehetőleg mielőbb megküldeni sziveskednének. Tisztelettel: Lakos Lajos.

* **Orgona avatás.** Holnap délelőtt 9 órakor lesz az ujvárosi ev. ref. templomban az orgonaavatás, melynek műsora a következő:

Kezdő ének: Uram Isten . . . Főének: 37. dics. I. v., Az énekkar alk. éneke, Ima: tartja Sulyok István esperes, Orgonajáték: Nagy P. Zoltán debreczeni zenetanár, Karének: előadja a vegyes kar, Predikáció és utóima: tartja Csák Máté, Hirdetések, Gyülekezeti ének: 179. d. 10. v. és 74. dics. 5. v.

Az adakozások az orgona építés hiányzó költségeire fordíthatnak.

* **Eltűnt építő mester.** Élénk feltűnést keltett tegnap városunkban az, hogy Denderle Antal jó hírnevű építőmester Nagyváradról nyomtalanul eltűnt. Mint a fáma regéli, Denderlének több ezer korona oly adóssága volt, melyet kifizetni nem tudott s ezért kellett neki Nagyváradról távoznia. Az eltűnt volt városunk legolcsóbb vállalkozója s lehet, hogy vállalkozásai miatt volt kénytelen elhagyni Nagyváradot.

x **Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodik van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatóikkal emem továbbra is megtisztelni sziveskedjenek. Kiváló tisztelettel Szabó Gyula, vendéglős. Abonensek felvételnek.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: A Kis császár.
Vasárnap: d. u. Simonyi óbester vitéz-játék; este: A sárga csikó népszimű.

A kis császár.

Operett, a mely azt bizonyítja, hogy a magyar írók sok mindenben elérik a külföldet, de talán az egy Bob herceget kivéve, a libretto-írás náluk még mindig a beszéd- és értelemgyakorlatoknál tart.

A beszéd- és értelemgyakorlatoknak pedig az a tulajdonságuk, hogy van bennük beszéd, de nincs értelem.

A kis császár librettójában is van sok szó; de kevés az értelem. Pedig hát a fantázia csapongásának van tere az operettben, de más a képzelem s más a gyermekese. A kis császár meséje pedig gyerekesnek is nagyon gyöngye. Csupa elnagyolás, képtelenség, tökéletlenség.

Annál szebb a zenéje. Stoll Károly lágy olvadékony zenéje éppen ellentétje a szövegnek. Csupa kidolgozottság, befejezettség. Kivált az I. felvonás telve van szebbnél-szebb áriákkal. A vadászok dala, a király, majd Rous belépője, Jovits dala, a jóslat, a finále, a II. felvonásban Rous és Rose kettőse, a III.-ban a király és a pásztor románca, kivált ez a két utóbbi zeneirodalmunknak értékes gyarapodása. Egy kár: a szerző invencziója a darab vége felé kimerülni látszik, egyre kevesebb a dallam. A technikai kidolgozás, a hangszerelés gazdagsága azonban mindenfelé egyforma tökéletes. Ez a darab legfőbb erőssége.

A czimszerepben Arady Aranka tett meg mindent a darab sikere érdekében. Megjelenése is elegáns, toalettje izléses, a mi a külső hatást biztosítja. Kedves éneke s mélyen átértett játéka a sikert teljessé tették. Duettekben azonban hangja nem érvényesül úgy, mint szólóiban.

Garzó Adél (Rosa) viszont minden ének számában egyformán kiváló; kár, hogy most maszkja kevésbé sikerült.

Aguelly Irén (Clarisse) sokat akart, de nem bírta el a hangja. Az igyekezet meg volt a művészi énekhez, a sok tanuláshoz is van nyoma, de hang — mentül kevesebb. Kár; a

szép megjelenés, ügyes játék hatása így nagyot csökken.

Rövid szerepben, de remekül énekelt Vlaszák Vilma. Hasonlóan igen szép sikere volt Rédei Istvánnak (X. Károly), ki mint rendező is megállta helyét. Horváth, Bérczi és T. Pogány Janka jó játéka egészítette ki az előadás sikerét s rontotta az, hogy Horváth az erős szónoklatokat erősebben is megtanulhatta volna.

A rendezőség beszerezhetett volna egy francia zászlót, a közönség legkarzatibb része pedig egy kis illemtudást. Mégsem járja, hogy a Marseillaise gyönyörű dallamát éretlen gyerekek arra használják, hogy beleordítanak a darabba s kocsmái hangokkal megakasztják az előadást. Dr. K. A.

A színügyi bizottság ülése.

A november hónapra kitűzött darabok jegyzékét a színügyi bizottságnak tegnap terjesztette be Somogyi Károly színigazgató. Ebben öt új darabot vett fel előadásra, a többiek pedig ismert s nagy részben az utóbbi évek reportoirjából vett darabok.

Ezenkívül néhány apróbb ügyet beszéltek meg.

Dr. Hoványi Géza elnöklete alatt Rimler Károly polgármester, Mezey Mihály, dr. Dési Géza, dr. Halász Lajos, dr. Gyémánt Jenő, Köszeghy József, Somogyi Károly színigazgató és Eleméry Ferencz aljegyző voltak jelen.

Dr. Hoványi Géza elnök bemutatta a színigazgató által november hónapra kitűzött darabok névsorát. E szerint november hónapban előadásra kerülnek:

Radnóthy (uj),
Utazás az özvegység felé (uj),
Kis püspök (uj),
Szerelmem bolondjai (uj),
Kis kofa (uj),
Meboldogult,
Bánk bán,
Az ember tragédiája,
Lady Windemere,
Takarodó,
Egyenlőség,
Arany híd,
Himfy dalai,
Dumanau apó,
Boccaccio,
Csepürágók,
Hoffmann meséi,
Remete csengettyűje,
Gésák,
San-Toy,
Drótos tót,
Nagyapó,
Uzsai gyöngy,
Magduska öröksége,
Ideges nők.

A műsört elfogták.

Dr. Halász Lajos kifogásolja, hogy a műsorban nincs szó az ifjusági előadásokról. Ezt ajánlja a színügyi bizottság a színigazgató figyelmébe.

Bejelentette az elnök, hogy a színigazgató az októberi műsört betartotta.

Ugyancsak bejelentette az elnök, hogy a színházra kötött szerződést közölték Somogyi Károly színigazgatóval, aki a szerződést elfogadta, csak azt kéri, hogy a szerződés ugyan 1908. év május 1-én jár le, de a diszletraktárt ezen év szeptember 1-ig még igénybe vehesse.

A színügyi bizottság augusztus 15-ig véleményezi a diszletraktár használatának engedélyezését.

A szerződést tehát most már mindkét

résről elfogadták s így az a tanács elé kerül.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

A kis császár. Stoll és Pásztor operetteje kerül ma másodszor színre a Szigligeti-Színházban a tegnapi premier kiosztásával.

Vasárnap a Szigligeti-Színházban két előadás lesz, délután 3 órakor félhelyárakkal színre kerül: a *Simonyi oberster* vigiáték; este rendes helyárak mellett: *A sárga csikó* népszinmű.

Egyenlőség. Héttől október hó 31-én felelevenítik a tavalyi szezon legnagyobb sikerű darabját: «Az egyenlőséget» Elsőrangú szerepkiosztásban.

Az ember tragédiája. Nov. 1-én halottak napján Madách remek műve kerül színre. Klenovits, Szerémi Gizi és Tóth Elekkel a fő szerepekben.

EGYESÜLETEK.

Népnevelési Egyesület gyűlése. A «Biharvármegyei Népnevelési Egyesület» választmánya ma, szombaton, délután 5 órakor, hivatalos helyiségben (Reáliskola vagy Közs. polg. fiú-iskolai épület, földszint 10. ajtó) gyűlést tart.

Igazságszolgáltatás.

A Tribuna sajtó perei.

— Esküdtszéki főtárgyalás. —

Tegnap délelőtt tárgyalta a nagyváradi kir. törvényszék, mint sajtóügyi esküdtbiróság, a «Tribuna» harmadik sajtópörét. *Baku Széver* a vádlott szerkesztő lázadásra való felhívással volt vádolva, mit azzal követett el, hogy a Tribuna egyik számában «Csapások» címmel egy erősebb hangú cikket tett közzé. A kir. ügyészség a közleményt inkriminálta.

Millye Gyula elnök reggel 9 órakor megnyitva a tárgyalást, elsőnek az inkriminált cikket olvastatja, melyből a következőket közöljük: Ime a szerencsétlen dualisztikus rendszer megérett már arra, hogy gyümölcsöt terem. S különösen nálunk inog nagyon az a hajó, melyet 1867-ben a magyar hegemoniával terheltek meg. Mert bizonyos, hogy az összes bajok kútfeje az a *monopolium*, melyet az ország ügyei fölött a *magyarság gyakorol*, melyet liberálisnak neveznek s a mely már 30 év óta a hatalmon van. Ez nem parlamentarizmus, ez nem alkotmányosság. Ez még korlátlan monarchiában se esik meg; ott is kieseréli a hatalom letéteményeseit, ha egyéb nem — a halál. Azonban a mi alkotmányos szörnyete-günk így van berendezve. Az ország többsége még csak képviselve sincs az országgyűlésen, nehogy meg volna a lehetőség, hogy ki lehessen venni a hatalmat egy olyan párt kezéből, amely már annyi idő óta visszaél vele. 30 éven át ennek a pártnak az erejét arra fecsérelték el, hogy megtalálják azokat a módokat, a melyek segítségével magukat a hatalmon tarthassák. A hány törvényt csak hozott, nem céloz az egyebet, mint ezt a célt. Mennyi igazságtalanságot kellett elfogadnia mindenfelé, minden vonalon, elfojtva az élet megnyilvánulásait, melyek szükségszerűleg megnyilatkoznak, betömve az egészséges áramlatok forrását, megakadályozva olyan törekvéseket és óhajokat, miket kiölni nem lehet. Ma mindezek nem látszanak a politikai élet felszínén, elfedve maradnak, de ennél hatalmasabban és rémültebben forrnak lent a mélyben és rettentő kitérővel tenyegtetnek.

Elnök: Bűnösnek érzi magát a nyomtatvány útján elkövetett lázadásra való felhívás vétségében.

Vádlott: Nem érzem magam bűnösnek, mert cikkemben egy sor sínes, mivel lázadást akartam elérni. Mikor az inkriminált cikket megírtam, olyanok voltak a politikai állapotok, hogy a magyar sajtóban még élesebb hangú közlemények láttak napvilágot.

Buday Antal kir. alügyész vád- és *Suciu* János ügyvéd védbeszéde után az esküdtek határozathozatalra vonultak vissza.

Az esküdtek *nem találták* bűnösnek a vádlottat a terhére rótt bűncselekményben s így a törvényszék is *felmentette* Baku Szévert. Az ítélet jogerős.

TÁVIRATOK.

A császár köszönete.

Bécs, október 28. (Saját tudósítónk táv.)

A hivatalos lap közlése a Körber-miniszteriumban történt változásokra vonatkozó császári kéziratot. A Böhm-Bawerk dr. pénzügy-miniszterhez intézett kézirat a volt miniszternek sok évi rendkívül súlyos körülmények között közszolgálatban töltött sikeres és kitűnő tevékenységeért legforróbb köszönetet mond. A Giovanelli báró földművelésügyi miniszterhez intézett kézirat is hasonló tartalmaz.

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, október 28. (Saj. tud. táv.)

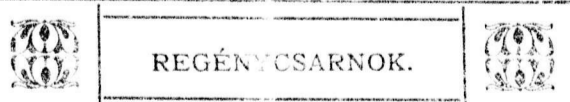
A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este értekezletet tartott, melyen a házszabályrevízióról beszéltek. A múltkor hozott párthatározat értelmében a revízió ellen a végsőkig küzdeni fognak s semmi féle paktumokba nem fog bele menni a párt.

Olay Lajos indítványára elhatározták, hogy a párt fölfogja szólítani az összes tagjait a küzdelemre. Az a tag, ki nem vesz részt a harcban, az a párt-hűséget szegi meg.

A gör. keleti püspöki kar a népoktatási törvény revíziója ellen.

Budapest, okt. 28. (Saját tud. táv.)

A görögkeleti román püspöki kar Berzevicsy miniszter népoktatási reformjavaslatára ellen memorandumot nyújtott be a kormányhoz, mert a püspökök sérelmesnek találják a revíziót a román népoktatásra nézve. Azt kérik a memorandumban a kormánytól, hogy a magyar nyelv tanítását ne az elemi iskolák I-ső osztályából kellessen kezdeniük. Másodszor ne indíthasson a kormány oly tanítók ellen fegyelmi eljárást, kik nem tudják a magyar nyelvet eredményesen tanítani s végül a miniszter ne államosíthassa a román népiskolákat, ha bennök a magyar nyelvet nem tanítják megfelelően. A gör. kelet, szerb püspöki kar is hasonló memorandumot akar a kormány elé terjesztetni.

Egy kis hazugságért.

Némethöl: Nelly. 4

Hálásan esőköltöte meg. Edít nevelőanyjának ölében összekucskolt kezeit, aki így kezdte meg elbeszélését.

— Az én hazám csendes, vidám gyermekálmaim és játékaim színhelye egy kis magányos erdei lak volt. Ugy nőtem fel, mint az erdő virága, a melyet a nap sugárja ébreszt fel reggel

csendes távolban maradtam a világtól, de azért olyan jó kedvű voltam, mint az ég madarai, a kikkel olyan örömmel énekeltem versenyt az erdő mélyén. Szüleimnek egyetlen gyermekük voltam, s nagy gyöngédséggel vettek körül, s úgy vigyáztak reám, mint a szemük világára. Atyám erős, nagy, viharezgett férfi volt, talán érdekes modoru is de aranyos jó és hű szíve volt. Nem sokat értett az enyelgéshez, a becéző mézes szavakhoz, de ha karjára vett, ha itt hintáztatott, vagy később, ha oldala mellett bejártam vele szelvény-hosszában az erdő, a mikor minden fát, bokrot, virágot, minden madarat néven nevezett előttem, olyan jól éreztem magam, olyan biztos voltam közelében, mint a jó Isten kezében. Sokszor sötét tekintete, rövid, nyers felelete gondtalan gyermekes lelkemben nem tudott aggodalmat okozni soha sem. Jól tudtam hogy részemről egy vidám mosoly mindig elég arra, hogy arcán a komoly redők elsimuljanak. Kedves atyámnak gyakori ridegsége sokkal több fájdalmat okozott anyámnak. Természetesen akkor még nem tudtam én mindezt úgy megérteni, de most már értem. Anyám a természettől már igen finom gyöngéd lélekkel volt megáldva; maga az élet, s minden a mit a mindennapi élet magával hoz, nehéz volt neki nagyon igen sok belső küzdelmet állott ki. De az igazán bensőséges szeretet, a melylyel férjét, és gyermekét szerette, erőt adott neki minden apró szenvedés leküzdésére, hogy elmondhatom, a kis erdei lakban béke honolt és zavartalan, igaz boldogság. De egyszer csak lassan-lassan egy sötét felhő ereszkedett a látóhatárra, a mely vihart hozott, vihart, a mely feldulta a bizalmas kis kör boldogságát.

Anyámnak egyetlen fivére volt: Farkas. Már egész fiatal korában is semmirekellő volt, a kinek ott kellett szerepelni minden gonosz csínyben. Majd később nem találta magát sehogy sem jól az atyai házában, s ki kérte előre a majdan rá származandó örökség egy részét, mert ki akart menni Amerikába. Atyja végre is beleegyezett, mert azt gondolta, hogy majd az élet nehézségek észére fogja téríteni a fiatal. Farkas eltűnt a hazai földről és éveken át nem lehetett hallani semmit sem felőle. Valami 10 év telhetett el, mielőtt a szülők is meghaltak, a két nővére pedig már férjhez ment, mikor végre Amerikából haza került. Szófukar, sötét, mogorva ember lett, most már csendesebben viselkedett, mint azelőtt, de lelkében aligha lett jobb. A faluban minden gyermek félt ettől a fekete szakálú, mogorva embertől, a ki különben nem is kereste az emberek társaságát, sőt még rokoniét sem. Egy kis pénze volt, azon vett magának egy kis házikó, az erdő szélén és ott élt magányosan mint egy remete. Miből élt itt, azt nem tudta senki, de lassan-lassan az a hír terjedt el mindenfelé, hogy vadászó, s már több szép özbak került át az ő segítségével a határon. Észrevettem, hogy atyám mindig busan, aggodalommal telten néz maga elé, anyámat, a ki az emberek híreszteléséről még mindeddig nem hallott, tükön szomorú pillantásokkal méregette végig. Tudta jól, hogy felesége a múltnak minden bűnét elfeledte, s ma is igazi benső szeretettel csügg fivérére. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1904. okt. 28.	
Magyar aranyjárdék 4%	— — — 119
Magyar koronajárdék 4%	— — — 98
Magyar koronajárdék 3½%	— — — 88.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Horvát-szlávon földterhermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	210.50
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	162.50
Osztrák járdék papírban	— — — 99.50
Osztrák járdék ezüstben	— — — 100.—
Osztrák járdék aranyban	— — — 119.50
Osztrák korona járdék	— — — 99.75
1860. oszt. államsorjegyek	— — — 155.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — 1630.—
Magyar hitelbank részvény	— — — 781.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — — 672.—

Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	668.85
20 frankos arany (Napolendor)	—	19.04
Német birodalmi marka	—	117.55
London vista	—	29.17
Páris vista	—	95.35
20 márkás arany	—	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

14534—1904. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy az Irom és Malmed által felállítani szándékolt halconservgyár telepengedélyezése tárgyában f. év. november 8-ik napjának d. e. 11 órájára a Nagypiaczter 93. sz. (volt sóház épület) helyszíni tárgyalást tűzött ki a mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólalások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad 1904. október hó 17-én

Gerő,

923

r. főkapitány.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán az alább megjelölt ingatlan eladása czéljából 1904. évi december hó 1-napján d. e. 10 órakor a városháza nagy termében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverés alá kerül:

Nagyvárad újváros Kossuth Lajos utcában levő s ezelőtt a városi rendőrség elhelyezésére szolgált 5 sz. beltelkes ház, kikiáltási ára 94500 korona.

Bánatpénzül a kikiáltási árak 10 %-a szolgál, mely árverelőik által az árverés megkezdése előtt alulírott küldöttségi elnök kezeihez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le.

A fent megnevezett ingatlanra vonatkozó helyszínrajz alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthető, s ugyanott egyéb felvilágosítások is nyerhetők.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat után lehet, zárt ajánlatok csakis a fent kitétt határidőig a szóbeli árverés megkezdése előtt adhatók be, s ezekhez az előírt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárban történt letétele igazoló letéti jegy is csatolandó, s árverelő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket rajzokat stb. ösmeri, s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, szóbelileg árverelőik az árverés megkezdése előtt a feltételeket ugyanezen körülmény elismerés végett aláírni tartoznak.

Árverelőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1904. évi október hó 20-án.

Komlóssy József.

j. és g. tanácsnok mint az árverelő küldöttség elnöke.

4745—1904. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi október hó 13-án és folytatva tartott ülésében 295/12224. 1904. kgy. szám alatt kelt véghatározata értelmében a lemondás folytán megüresedett II-od oszt. fogalmazói állásra a pályázatot ezennel meghirdetem.

A II-od oszt. fogalmazói állás a szervezeti szabályrendelet 216. §-a értelmében 1200 korona fizetéssel és 400 korona lakbérilletményvel van javadalmazva és nyugdíj igényvel egybekötve.

Az üresedésben levő fogalmazói állás a f. évi november havi közgyűlésen fog választás után betölteni.

Felhívom ennél fogva mindazokat, a kik a fentebb jelzett II. osztályu fogalmazói állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeket főispán urhoz címezve Nagyvárad város polgármesteri hivatalához f. évi november hó 5. napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább adják be, mivel a később beérkező pályázati kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1904. október hó 25. én.

Rimler Károly,

polgármester.

**„Nagyváradai Hitelbank“
részvénytársaság**

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyújt,**

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámító váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

739

Az igazgatóság.**Magyar műbutorgyár**

részvénytársaság.

Gyártelep: BÉKÉSCSABAN, Gyári-

raktár: NAGYVÁRADON,

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári áron.

Szolid, szabott árak!**HOFFER BERTALAN PAPLANGYÁRA.**

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utcza, Adorján ház.

Minthogy más vállalat miatt

paplangyáramat feloszlatom,

a raktáron levő összes **KÉSZ PAPLANOK**, Cachmir kelmék, szines glottok, schiffonok, maradék kelmék stb. minden elfogadható áron elárusíttatnak.

Berendezés és gépek olcsón eladók.

HOFFER BERTALAN

paplangyára

Helyiség átadó.

Szilágyi Dezső-utcza, (Adorján ház).

Szenzációs olcsóság!
Verseny nélkül

ajánlja a **Kovács L. Társa divatru czég** Nagyvárad,
Zöldfa-utca elején a következő czikkeket:

1 Berliner schal selymezett	15 kr.	1 Szörme boa (Luzia)	57 kr.
1 mtr. Tennis flanel	12 1/2	1 mtr. Posztó. koczkás	23 1/2
1 > Graczi london	39	1 > Angol london	41
1 > Himalája szövet	57	1 > Harana czibelin	66
1 > Bársony parchet	23	1 > Atlas parchet	33
1 > Mintas bársony	76	1 > Gyász kelme	44
1 > atka vászon	3-95	1 vég Szepességi vászon	4-25
1 > Lepedő vászon	4-75	1 > Mosó kanavász	3-90

1 vég czérnás kanavász 4-50 kr., továbbá agyterítők 75 kr., abr. szok 55 kr., törülközők 16 kr., paplanok 150 kr., teli keudők 33 kr., berliner kendők 95 kr., jäger női- és férfi-ingek 55 kr., gyermek trikók 29 kr., szőnyegek 11 kr., takaró pokrócz 89 kn., miderek 49 kr., ugyszintén más ezer és ezer czikkeek hasonló olcsó árban

Kovács L. és Társa czégnél
Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Női kosztüm kelme.

Legnagyobb kereskedelmi- és mű-kertészet az országban
a nagyvárad-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep

Kertészeti-telep:
NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM.
Helyi és megyei telefon összeköttetés

Sürgöny-czim:
Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)
Telefon összeköttetés.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlja ujonnan nagyobbított és tökéletesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg berendezett **műkertészeti telepét és virágcsarnokát**, ahol menyasszonyi, nyoszolyólányi-, örömanyai-, eljegyzési, bál-, bálanyai-csokrok, bál- legyczók, mell-, fej- és ruha-csokrok, uri gomblyuk és cotillion-csokrocskák, továbbá virágkosarak, lantok, bőségszaruk, jardinerék, virágházacsokák, tarгонczák, virágkocsik, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk fölirattal vagy anélkül, babér, ficuslevél és pálmalombokból, ugyszintén gyászjelképek, szivkeresztek, horgonykeresztek stb. egész frissen levágott

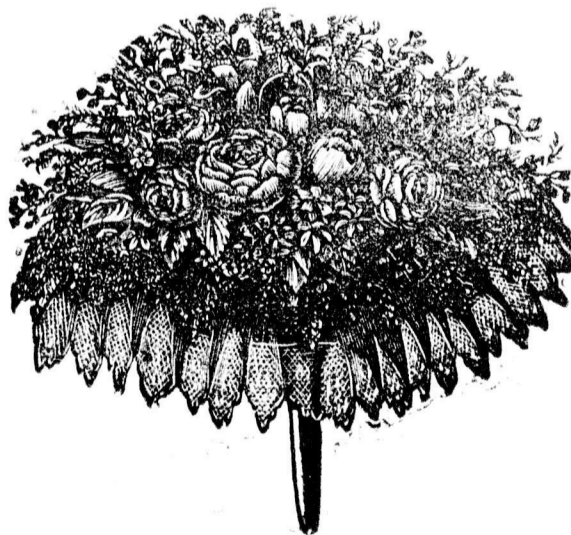
Élő virágokból:

Csokrok: menyasszonyi, koszorulányi, bál- vagy bármily alkalmi szép berlini papírtartóval **1** frttól **3** frtig.

Csokrok: atlasztartóval **3** fit **50** krtól **6** frtig.

Csokrok: a legfinomabb kivitelben finom selyem tartókban **8** frttól **12** frtig **rózsá és Caméliákból** a mi ezelőtt **15** egész **20** frtba került.

Csokrok: a legnagyobb mintá- uak, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem csipke és atlasz- tartókkal **18-25** frtig a mi ezelőtt **40-50** frtba került.

Élő virágokból:

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve **1-3** frtig.

Babérkoszorúk: ovál vagy ke- rek alakban, igen szép virágokból dí- szítve **2-5-10** frtig.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértéke- sebb és legfinomabb virágok és palma lombokkal díszítve **10-25** frtig a mi ezelőtt **35-40** frtba került.

A fentirt összes kertészeti tár- gyak művirágból **20%-al** olcsóbban a lehető legesimósb kiállításban és a legjutányosabb árak mellett ké- szítettnek.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik s a pontos elküldésért szavatosság vállaltatik. Szemzés által nemesített, a leghálásabb virágzású és legkedveltebb fajokból összeválogatott **80,000 drb magastörzsű és 50,000 drb gyökérnemes (Wurzelecht) rózsá** van elárúsítás alá előkészítve. Az árak oly alacsonyok, hogy nincs az országban kertészet vagy rózsatelep, mely e tekintetben alantirt teleppel versenyre kelhetne. Árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szive- sen szolgál

750.

a Nagyvárad-velencei műkertészeti- és rózsatelep
Nagyváradon.